

27.06.2017 kontrollakt nr 12.2-4/5
riigihangete korraldamise kontrollimise kohta Rápina
Aianduskoolis

Kontrollimise alus:	Rahandusministeeriumi 28.03.2017 kiri nr 12.2-1/02561
Kontrolliobjekti nimetus:	Rápina Aianduskool
Kontrolliobjekti registrikood:	70002420
Kontrolliobjekti juhi nimi ja ametinimetus:	direktor Kalle Toom
Kontrollitav ajavahemik:	01.01.2016 – 31.12.2016
Kontrolli käigus andsid selgitusi:	direktor Kalle Toom, haldusjuht Jano Narvik ja finantsjuht Elle Häidkind

1. Kontrollimise eesmärk ja ulatus

- 1.1. Kontrollimisele kuulus Rápina Aianduskoolis (edaspidi ka Hankija) riigihangete korraldamisel riigihangete seaduses (edaspidi RHS) sätestatud nõuetest kinnipidamine ajavahemikul 01.01.2016 - 31.12.2016.
- 1.2. Kontrollimise eesmärgiks oli muu hulgas tuvastada, kas Hankija on korraldanud nõutavad riigihanke menetlused; järginud riigihanke menetluste läbiviimisel RHS-i nõudeid; järginud riigihanke osadeks jaotamise korral riigihanke osadeks jaotamise korda; sõlminud ja muutnud hankelepinguid nõuetekohaselt; järginud RHS § 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.
- 1.3. Kontrollitaval ajavahemikul on Rápina Aianduskool elektroonilise riigihangete registri (edaspidi ka eRHR) kaudu korraldanud ühe e-menetlusena läbiviidud lihthanke.
- 1.4. Riigihangete korraldamist Rápina Aianduskoolis reguleerib Rápina Aianduskooli direktori 7.02.2017 käskkirjaga nr 1-6/21 kinnitatud „Rápina Aianduskooli hangete läbiviimise kord“ (edaspidi hankekord).
- 1.5. Majandustehingute tegemisel on kontrollitud RHS-is sätestatud korrast kinnipidamist Rápina Aianduskooli 2016. aasta raamatupidamise andmete, eRHR-is avaldatud ja Rápina Aianduskooli poolt edastatud dokumentide ning selgituste alusel.
- 1.6. Käesolevas dokumendis esitatud soetuste maksumused on märgitud ilma käibemaksuta.

- 1.7. Kontrollakti projekt edastati Hankijale tutvumiseks ja vastuväidete esitamiseks 19.06.2017. Hankija teavitas 27.06.2017 Rahandusministeeriumi, et märkusi kontrollakti projekti nr 12.2-4/5 kohta ei esitata ning märkis, et hangete 2017. a plaani täiendatakse ja võetakse ette hangete korra uuendamine, milleks oodatakse ära uue riigihangete seaduse kehtima hakkamine ja HTMi suunised.

2. Riigihangete seaduses sätestatud korrast kinnipidamise kontrollimine

2.1. Soojusenergia ostmiseks riigihanke menetluse korraldamata jätmine

Räpina Aianduskool ostis 2016. a Revekor AS-ilt soojusenergiat summas 65 762,40 €. Soojusenergia ostmiseks ei ole riigihanke menetlust korraldatud ega kirjalikku hankelepingut sõlmitud.

Soojusenergia (tähistatud CPV koodiga nr 09324000-6) ostmiseks tuleb läbi viia riigihanke menetlus, kuna soojusenergia ostmise puhul ei ole tegemist riigihanke erandiga (RHS § 14), millisel juhul RHS ei kohaldu.

Hankija selgitas, et Revekor AS on kohalik kaugkütte, vee- ja kanalisatsiooniteenuse pakkuja.

Selgitame, et olukorras, kus ainult üks pakkuja saab tehnilistel põhjustel hankelepingut täita, on hankijal võimalik korraldada hankemenetlus RHS § 28 lg 2 p 2 alusel või tavapärase riigihanke menetlus, valides menetlusreeglid lähtudes riigihanke eeldatavast maksumusest.

Arvestades, et 2016. a ostetud soojusenergia maksumus ületas 40 000 €, pidanuks Hankija korraldama soojusenergia ostmiseks hankemenetluse, mille korraldamata jätmisega on Hankija eiranud RHS § 15 lg 1 p 2 ja § 16 lg 2 nõudeid. Kirjaliku hankelepingu sõlmimata jätmisega on Hankija eiranud RHS § 5 lg 1 nõuet.

2.2. Riigihanke korraldamise üldpõhimõtete järgimine ja kirjalike hankelepingute sõlmimine

Hankija ei ole järginud alla lihthanke piirmäära riigihangete korraldamisel ja lihtsustatud korras teenuste tellimisel RHS § 3 p 4 sätestatud üldpõhimõtet, st ei ole riigihanke korraldamisel pöördunud mitme, vaid ainult ühe pakkuja, poole. RHS § 3 p 4 järgimata jätmist võimaldab asjaolu, et Hankija hankekorras puuduvad RHS § 13¹ p 3 ja 4 kohaselt nõutud regulatsioonid (st alla lihthanke piirmäära riigihanke ja lihtsustatud korras teenuse tellimise riigihanke korraldamise regulatsioon). Hankija selgitas, et konkureerivaid pakkumusi ei taotleta, kui plaanitud kulu ei ületa lihthanke piirmäära. Märgime, et hankija kohustub ka alla lihthanke piirmäära riigihankes ja lihtsustatud korras teenuse tellimisel tagama RHS § 3 sätestatud üldpõhimõtete järgimise.

Näiteks on Hankija soetanud 2016. a olemasolevat konkurentsi ära kasutamata bürootarbid Charlot OÜ-lt kogumaksumusega 9445,4 €, lennupileteid Estravel AS-ilt kogumaksumusega 8191 €, OÜ-lt Moone lilli kogumaksumusega 9274,66 €, maastikuehituse eriala koolitusteenust VT Haljastus OÜ-lt kogumaksumusega 15 408,3 € ning kujundusteenust Plum Studio OÜ-lt kogumaksumusega 6748,6 €.

Arvestades, et Estravel AS-ilt tellitud reisikorraldusteenuse maksumus ja VT Haljastus OÜ-lt tellitud maastikuehituse eriala koolitusteenuse maksumus ületas 10 000 €, pidanuks Hankija sõlmima eelnimetatud teenuste tellimiseks hankelepingud kirjalikus vormis (RHS § 5 lg 1).

2.3. Hankekord ja hankeplaan

2016. a hankeplaani veerus „Menetluse liik“ on märgitud iga riigihanke puhul kas „asjade ostmine“ või „teenuse tellimine“, st märgitud on hankelepingu liik, kuid märkimata on jäetud riigihanke menetluse liik. Riigihanke menetluse liigid on hankemenetlus (nt avatud- ja piiratud hankemenetlus, väljakuulutamisega ja väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlus, võistlev dialoog) ja lihthange. Edasises hankepraktikas tuleb hankeplaani veergu „Menetluse liik“ märkida riigihanke menetluse liigid.

RHS § 13¹ p 3 kohaselt tuleb hankekorras sätestada alla lihthanke piirmäära riigihangete läbiviimise kord, mis tagab RHS § 3 sätestatud üldpõhimõtete järgimise. Hankekord ei sisalda alla lihthanke piirmäära riigihangete läbiviimise korda, mistõttu ei vasta hankekord RHS § 13¹ p 3 nõuetele.

Samuti ei sisalda hankekord lihtsustatud korras teenuse tellimise riigihangete läbiviimise korda, mistõttu ei vasta hankekord RHS § 13¹ p 4 nõuetele.

Hankekorra osas III „Hangete läbiviimine“ alap A „Lihthanked“ sätestatud lihthanke läbiviimise ja lihtsustatud korras teenuse tellimise regulatsioon on ebaselge, eksitav ja kohati vastuolus RHS-iga. Antud alapunktis on hankija ilmselt soovinud sätestada regulatsiooni nii lihthangete läbiviimise kui ka lihtsustatud korras teenuste tellimise kohta. Samas ei võimalda regulatsioonis esinevad puudused antud eesmärki saavutada.

Hankekorra osas III alap A on märgitud, et „*Lihthanked: hanked, mis korraldatakse RHS-i § 19 alusel või mille eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on üle RHS-i § 15 lg 3 toodud piirmäära (10 000 € asjad ja teenused ning 30 000 € ehitustööd)*“. Märgime, et lihthangete korraldamise regulatsioon on sätestatud RHS § 18² ja mitte RHS § 19, mis reguleerib lihtsustatud korras teenuste tellimist. RHS § 15 lg 3 ja § 18² lg 2 kohaselt tuleb korraldada lihthange, kui hankelepingu eeldatav maksumus on võrdne või ületab 10 000 €. Seega tuleb lihthanke piirmäär märkida „alates 10 000 €“, mitte „üle RHS § 15 lg 3 toodud piirmäära või üle 10 000 €“.

Ebaselge ja eksitav on hankekorra p 11 sisalduv sõnastus, mille kohaselt „*lihthanke korras asjade ja teenuste hankimisel arvestatakse RHS § 18² ja 19 sätestatud nõudeid /.../ (sh) 4) esitatakse vajadusel aruanne ja selle lisad riigihangete registrile*“. Lihthangete läbiviimise regulatsioon sisaldub RHS § 18² ja lihtsustatud korras teenuste tellimise regulatsioon RHS § 19. Juhul kui hankija soovib rakendada lihtsustatud korras teenuste tellimisele RHS § 18², tuleb seda selgelt ja üheselt arusaadavalt hankekorras väljendada. Soovi korral võib hankija viiteliselt rakendada lihtsustatud korras teenuste tellimisele (st alla RHS § 19 lg 4 maksumusega riigihangetes) ka alla lihthanke piirmäära riigihangete korraldamise regulatsiooni. Hankekorras alla lihthanke piirmäära riigihangete läbiviimise kord puudub. Märgime, et riigihanke aruande ja selle lisa esitamise kohustus tuleneb seadusest (lihthanked RHS § 18² p 9 ja § 37 lg 2 ja 4, lihtsustatud korras tellitavate teenuste puhul RHS § 19 lg 6), mistõttu hankekorras märgitud viide aruande ja selle lisa esitamisest „*vajadusel*“ on eksitav.

Hankekorra p 13 kohaselt: „*Majandusjuht korraldab iseseisvalt hinnapäringute võtmise ja lisab hankelepingule või arvele üle 10 000 € asjade ja teenuste ning üle 30 000 € ehitustööde korral lühikese selgituse, mitmelt pakkujalt on pakkumused võetud ja mis olid valitud pakkujate eelised või miks võeti pakkumus ainult ühelt pakkujalt*“.

Märgime, et hankekorra p 13 sisalduv regulatsioon on vastuolus RHS-iga. Lihthange algab lihthanke teate avaldamisega riigihangete registris (RHS § 18² lg 1), mille tulemusena esitatakse pakkumused ning lihthange tuleb korraldada juhul, kui riigihanke eeldatav maksumus asjade ostmisel ja teenuste tellimisel on alates 10 000 € kuni 39 999,99 € ning ehitustööde tellimisel alates 30 000 € kuni 249 999,99 €.

Hankekorra osas III alap B on hankija ilmselt soovinud reguleerida hankemenetluste läbiviimist, kuigi antud alapunkti nimetus viitab lihthangete korraldamisele. Hankekorra osas III alap B on sätestatud „*Üle riigihangete seaduses sätestatud lihthanke piirmäära asjade ja teenuste hankimine*“. Arvestades, et hankija soovib alapunktis B (selle sisust nähtuvalt) reguleerida hankemenetluste läbiviimist, tuleks alapunktis B kasutada mõiste „lihthanke piirmäär“ asemel mõistet „riigihanke piirmäär“. Lisaks soovitame alapunkti B sõnastuses viidata ka ehitustööde tellimisele. Hankekorras sätestatud alapunktide/-pealkirjade ühetaolise sõnastuse huvides võib alap B pealkirjastada ka „*Hankemenetlused*“ (analoogselt on alap A pealkirjastatud „*Lihthanked*“). Alapunktis B sisalduvad viited riigihanke piirmääradele ei vasta RHS-ile („üle“ RHS § 15 lg 1 toodud piirmäära asemel peaks olema märgitud „alates“).

Hankekorra p 25 on märgitud, et „*.../ Kirjalik suhtlemine ei ole nõutav, kui pakkujatele edastatakse informatsiooni, mis ei sea pakkujat võrreldes teiste pakkujatega eeliseisus*“. Hankekorra p 25 sätestatu rakendamine võib kaasa tuua riigihankes osalevate isikute ebavõrdse kohtlemise ning riigihanke korraldamise läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eiramise. Märgime, et igasugune teave/selgitused riigihanke alusdokumentide kohta tuleb edastada üheaegselt nii teavet/selgitusi küsinud isikule kui ka kõikidele teistele huvitatud isikutele/taotlejatele/pakkujatele (RHS § 56 lg 2), mistõttu soovitame eelviidatud regulatsiooni hankekorrast välja võtta.

Hankekorra p 28 on märgitud, et *sõlmitud hankelepingu muutmise võivad pooled kokku leppida juhul, kui muutmise tingivad objektiivsed asjaolud, mida ei olnud võimalik lepingu sõlmimise ajal ette näha ja mille muutmata jätmise korral satuks hankelepinguga taotletud eesmärgi saavutamine*. Märgime, et hankelepingu muutmist reguleerib RHS § 69 lg 3 ja 4, mida tuleb järgida lihthanke ja hankemenetluse tulemusena sõlmitud hankelepingute muutmisel. RHS § 69 lg 3 ja 4 ei kohaldu alla

lihthanke piirmäära riigihanke ega lihtsustatud korras teenuse tellimise riigihanke tulemusena sõlmitud hankelepingute muutmisele. Selgusetuks jääb, kas Hankija soovib kohaldada hankekorra p 28 (mis on osaliselt ümber kirjutatud RHS § 69 lg 3 regulatsioon – sõnastusest puudub RHS § 69 lg 3 regulatsiooni osa „täielikult või olulises osas“) sätestatud kõikidele riigihangetele sõltumata riigihanke maksumusest. Soovitame eelkäsitletud ebaselge regulatsioon hankekorrast välja võtta või seda täpsustada ja viia kooskõlla RHS-iga.

Lähtuvalt eeltoodud tähelepanekutest, palume Hankijal viia hankekord vastavusse RHS § 13¹ p 3 ja 4 nõuetega (st sätestada alla lihthanke piirmäära riigihangete ja lihtsustatud korras tellitavate teenuste riigihangete läbiviimise kord) ning kõrvaldada muud eelviidatud puudused hankekorrast. Hankekorra täiendamisel ja parandamisel soovitame tutvuda Rahandusministeeriumi poolt koostatud hankekordade analüüsiga hea ja halva hankepraktika kohta (analüüs on leitav riigihangete registri veebilehelt:

https://riigihanked.riik.ee/lr1/c/document_library/get_file?p_1_id=216053&folderId=134422&name=DLFE-30402.pdf).

Täiendavalt märgime, et hankekord ei ole avalikustatud Rärpina Aianduskooli veebilehel. Täiendatud ja parandatud hankekord tuleb esimesel võimalusel avalikustada veebilehel, arvestades, et hankekord on tulenevalt riigihangete üldpõhimõtetest avalik dokument, mille vaba kättesaadavus tagab hankekorralduse parema kontrollitavuse ja läbipaistvuse.

3. Järeldused

- 3.1. Rärpina Aianduskooli poolt on kontrollitaval ajavahemikul riigihangete korraldamine toimunud valdavas osas kooskõlas RHS-is sätestatuga. Kontrollimise käigus tuvastati ühel juhul nõutava riigihanke menetluse korraldamata jätmise, samuti tuvastati hankekorra mittevastavus RHS § 13¹ p 3 ja 4 nõuetele. Alla lihthanke piirmäära riigihangete korraldamisel ei ole järgitud konkurentsi tagamise nõuet.
- 3.2. Tuvastatud kõrvalekalded on Rahandusministeeriumi hinnangul käsitletavad üksikjuhtudena (v.a. olemasoleva konkurentsi tagamata jätmise alla lihthanke piirmäära ja lihtsustatud korras tellitavate teenuste riigihangete korraldamisel).

(allkirjastatud digitaalselt)

Doris Teiv

osakonnajuhataja asetäitja ülesannetes
riigihangete ja riigiabi osakond

Kontrollija:

Madli Juhani

jurist riigihangete järelevalve alal

riigihangete ja riigiabi osakond

611 3931; madli.juhani@fin.ee